

„Személyes vélemények” - nézőtér-tároló placcról

Hétfői számunkban ígértük olvasóinknak, hogy a Németországból hazaérkező alpolgármestert, dr. Ványai Évát megkérdezzük a szabatéri nézőtérrel kapcsolatos régi-új témákról. Amelyek közül a szabatéri igazgatóságát pillanatnyilag az érdeklő leginkább, hogy hol tárolják azokat a díszletelemeket, amelyek az augusztus végén lebontandó régi nézőtér alatt voltak eddig; s majd hol tel ki az október 15-ig terheléspróba céljából felépítendő, s azután persze lebontandó új nézőtér. Az alpolgármester azonban szabadságon van, ezért munkatársainál érdeklődtünk.

Roboz István, a közművelődési iroda helyettes vezetője arról tájékoztató, hogy természetesen nem újkeletű a tárolás gondja, de megoldást találni immár elodázhatatlan. Fél évvel ezelőtt megkísérelték megbeszélni a két színház – a téli és a nyári – vezetőivel, hogyan lehetne az 1985-86-ban (!) elkészült tanulmányterv most is érvényes részleteit, illetve az újonnan fölmerült igényeket egyeztetni. A majdnem évtizedes terv a dorozsmai színházi raktár- és műhelybázis kialakítására készült.

Az enyém, a tiéd, vagy az övé - a váram?

Az önkormányzat másik tisztviselőjétől tudtuk meg, hogy a fent említett megbeszélésen a két színház vezetői nem tudtak meg egyezésre jutni olyan kérdésben, mint: melyik intézmény üzemeltetné a mindkettejük által használt raktár- és műhelybázist? Hogyan oszlanának meg a költségek?

Az akkor függőben maradt kérdésekre azóta sincs válasz. Abból, hogy mintegy három hónappal ezelőtt állítólag az alpolgármesternő részvételével „bejáráson” voltak az illetékesek a volt Délép egyik volt üzemcsarnokában, arra lehet következtetni, hogy a közösködést kizáró megoldásnak is utánanézték. Az alternatíva: megvesz a szabatéri egy alkalmas csarnokot, avagy bérel.

Dorozsma lóhossza

Miniatűr közvéleménykutatást végeztem a pillanatnyilag elérhető érdekeltek körében: az önkormányzat döntéshozókészítő munkatársainak hangsúlyozottan személyes véleménye az, hogy a távlatos gondolkodás igényére és a jelenlegi pénzügyi egyaránt figyelő megoldás a közös dorozsmai létesítmény lenne. Ugyanezt mondják a szabatéri vezetői és változatlanul ezen az állásponton van a Szegedi Nemzeti Színház főmérnöke, Szűcsboros János (aki korábban a szabatéri műszaki vezetője volt).

Az ember azt hinné, nem is lehet több kérdés, a dolog természete szerint egy műszaki és gazdaságszervezési problémát kell megoldani, amire az önkormányzat és a két színház szakemberei rendelkezésre állnak. Ám csak akkor ilyen egyszerű ügy ez, ha a döntéshozók elhatározzák: 1. valóban mindkét intézményt kiszolgáló létesítményre van szükség; 2. a pénzügyi miatt több lépcső-

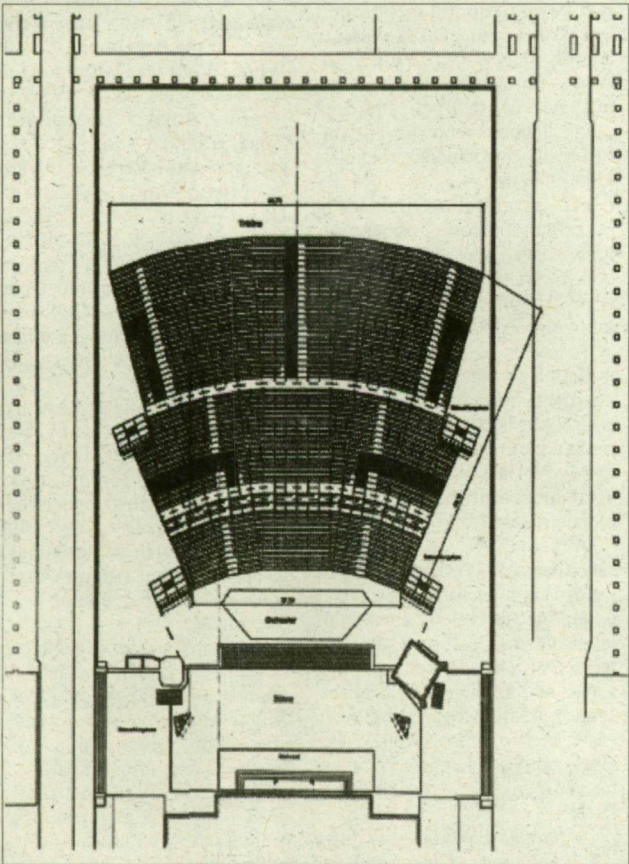
ben valósítják meg, s legelőször a legsürgősebbet, egy szabatéri tárolóhelyet.

A „szabatéri” ezúttal jelző. Azt jelenti: a pályázatgyőztes Nüssli nézőtere kibírta egy telet szabad téren is. Dorozsmán mindössze egy placcot kellene kijelölni és burkolattal ellátni, magyarárn lebetonozni, mint az utakat szokás – és kész a tárolóhely. Ha megjön a színházi raktár- és műhelybázis létesítésére igényelt céltámogatás, lehet folytatni a beruházást.

Miért gondolják hozzáértők, hogy nem föltétlenül szükséges az új nézőteret – s a régi hucimucit a régi nézőtér alól – fedett csarnokban teleltetni? Mert a Nüssli nézőtéri székei konténerbe lesznek „csomagolva”, s a tűzben horganyzott, daruval emelhető egység-csomagokba foglalt vas-szerkezet is károsodás nélkül tárolható a fönti módon. Ami pedig a nézőtér alatti díszletelemeket illeti – eddig is csurgott rájuk eső, befújta a szél a havat...

Koratavaszi bemutató

A Nüssli nézőtéri terve

A habostorta áfája

A betonozás, a hely megközelítéséhez az út bővítése is pénzbe kerül; mivel a drágább nézőteret választotta a döntéssel megbízott bizottság, az előirányzott 150 milliót a nézőtéri alapítvány 22 milliójából ki kell egészíteni (a Nüssli-ár: 160 millió); de talán marad a szabatéri raktárra való.

És akkor már csak azt kell tudni: kinek a tulajdona a dorozsmai placc? A kérdés nem olyan vicces, mint amilyennek látszik. A jelenlegi szabályok szerint ugyanis megbünteti a színházat is, meg a szabatérit is az adóhatóság, ha – teszem – a következő eset fordul elő: a szabatéri a nyári előadásokhoz kölcsönkér – és kap – a színházról egy jelképes bérbeadási összegről, mondjuk 1, azaz egy forintból (az Áfa – 20 fillér – visszatérítését persze kérhetik) – akkor joggal jöhet a szankció. A bérbeadási összeg azért lehet jelképes, mert mindkét intézmény az összes saját és egymástól kölcsönkért habostortájával együtt – önkormányzati tulajdon.

Akárcsak – szerintem – a placc a dorozsmai telepen. De ez „csak” a személyes véleményem.

S. E.

Úgy képzelem el, hogy a Polgári Törvénykönyv egykori kodifikációs bizottságába a polgári jog akkori legjobb tudósait hívták meg; közülük ön lett a bizottság titkára. Érdekes évek lehettek azok, 1956 és '60 között, az MTA Állam- és Jogtudományi Intézetében. Hogyan emlékszik?

– A titkári teendők ellátása mellett szerencsére érdemi munkát is végezhettem: a Ptk indokolásának – amely mintegy 1800 oldal – körülbelül a kétharmadát írtam.

A jogtudomány úgynevezett puha tudomány, sok szállal kötődik a mindenkori politikához. Voltak-e ütközések?

– Gondoljon a tulajdonjogra; elképzelheti, hogy ezzel kapcsolatban majd' mindent kicövekeltek az Alkotmány. Vannak viszont a politikától függetlenebb területek, ilyen például a kártérítési, a felelősségi, az öröklési jog. Tehát csak a polgári jog egy részére mondhatjuk, hogy egyértelműen a politika szolgálatában állt.

A Parlament 1959-ben fogadta el a Polgári Törvénykönyvet, s az utómunkálatok elvégzése után professzor úr visszakérült a szegedi egyetemre, ahol egészen újszerű munkaterülettel kezdett foglalkozni: a szerződési joggal.

– Rettenő nagy terület volt – az öröklési jog kivételével minden ágával foglalkoztam. Például személyi joggal, tulajdonjoggal; de főleg a szerződési rendszerrel.

Érdekesek lehettek a gazdálkodó szervezetek szerződésjogi kérdései, hiszen a tervutasításos szisztémában ez valódi novumnak számíthatott.

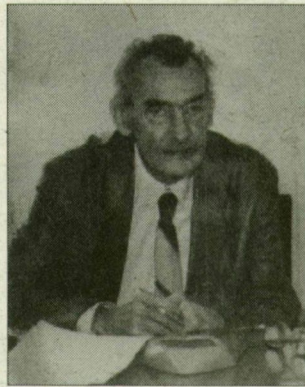
– Teljesen új téma volt, időbe is telt, amíg beledolgoztam magamat. Az akkori, úgynevezett tervszerződések tulajdonképpen államigazgatási határozatok végrehajtásai voltak; viszont sok más, szabályozásra, jogi megoldásra váró kérdés létezett, például a szerződés-szegések, a kötbérendszer, a kártérítés. Korábban soha nem foglalkoztam olyan témákkal, mint a fuvarozási, biztosítási szerződések, 1960 után ezeknek egyik szakértője lettem. Nem unatkoztam.

Ezt a jogalkotási folyamatot akkoriban nyilván csak a többi szocialista ország jogalkotásával hasonlították össze; hogyan állt a magyar jogalkotás ebben a mezőnyben?

– Számos technikai szabály tekintetében nagyon figyeltünk a svájci, a francia törvénykezésre. Ilyen volt például az elévülés, az időmúlás szerepe a jogban, s más elvi kérdések. De tartalmilag a szocialista szisztéma volt az irányadó. Eretnekésgnek számított például az úgynevezett erkölcsi kártérítésről beszélni – azt mondták, az emberi életet nem lehet forintban kifejezni. Ez a szemlélet csak 1980 körül változott meg. Mindazonáltal nekünk szerencsénk volt a többi szocialista országhoz viszonyítva, mert a magyar civilizisztikának a háború előtt és után európai szintű művelői voltak. Ez tükröződött a Ptk-ban is. Most már persze több mint tíz módosítása van és a dolog folyamatos. A tervek szerint körülbelül két-három év

A polgár joga - és élete

Beszélgetés a civilisztika tudósával, dr. Kemenes Bélával

Fotó: Nagy László

A könyvben az ünnept kollégái, barátai és tisztelői tették közé tanulmányait. A címe: Emlékkönyv dr. Kemenes Béla egyetemi tanár 65. születésnapjára. Az ünnep az idén áprilisban volt; a professzor a jogtudományi kar ajándéka – a tanulmánykötet – mellett hivatalos kitüntetést is kapott: iskola-teremtő oktató-nevelő és tudományos munkáját a Szent-Györgyi Albert díjjal ismerték el. Tavaly novemberig vezette a JATE Polgári Jogi és Polgári Eljárásjogi Tanácskét; de a munkát nyugdíjasként sem lehet abbahagyni, hiszen itt az ideje a Polgári Törvénykönyv korszerűsítésének – Kemenes professzor tagja a minisztériumi kodifikációs bizottságnak. Tanszéki szobájában találkoztunk.

elteltével új Polgári Törvénykönyv fog elkészülni.

A mienknek a Nyugateurópai jogrendszerrel való összehangolása során ön az úgynevezett termékfelelősség témakörével behatóan foglalkozott. Mikor lép hatályba az új jogszabály és mi a lényege?

– Elkészült és 1994. január 1-én lép hatályba. A lényege? Alighanem elég, ha csak annyit mondok: Contergan-ügy. Talán sokan emlékeznek, hogy szerencsétlen német asszonyok szedték ezt a gyógyszert és a gyermekeik betegen jöttek a világra. Mindenki tudta, hogy ezért valaki felelős, azonban örült jogi problémák voltak. A polgári jog szerint az eladó és a vevő van egymással jogi kapcsolatban – a gyártó ki marad. Világos volt azonban, hogy a gyártó a felelős. Az Európai Közösség 12 tagállama '85-ben kiadott egy irányelvet, amely ezt a kérdést rendezi. Magyarországon a Nyugattal való jogi harmónia és a gyakorlat követelte, hogy mi is bevezessük a termékfelelősséget: nem elsősorban az eladó, hanem a gyártó tartozik kártérítéssel.

Ez kapcsolódik professzor úrnak egy korábbi témájához, a fogyasztóvédelemhez?

– Nagyon erősen. Egyéb-ként tervbe vettük egy fogyasztóvédelmi törvény megalkotását is. Ennek része, talán

a legfontosabb, a termékfelelősség. Az erről szóló szabáskor egyetlen nem, és egy tartózkodás volt a Parlamentben.

Milyen más részletein dolgoznak most az új, egységes kódexnek?

– Folyamatban van a versenyjog korszerűsítése, általában az üzleti tisztesség szabályozása. Magam a szerződési jog újraszabályozásán dolgozom, hiszen egy csomó olyan szerződés, amely akkoriban nem volt – hogy úgy mondjam: divatban, kimaradt a Ptk-ból, mint például a lízing.

Az állampolgár azt tapasztalja, hogy üzleti tisztesség nincs, bárha törvény írja elő; mi a tapasztalata a törvénykezés és a valóság viszonyáról? Alakítható-e törvények által a világ?

– Ennél nehezebbet nem kérdezhet. Elvileg a törvények betartása kötelező. Aki nem tartja be, annak a magatartását a törvény-szabta módon szankcionálni kell. De hát... Tudom, mert a fiam a gazdasági bíróságon dolgozik, hogy a megfelelő szervezetek milyen hihetetlen erőfeszítéseket tesznek annak érdekében, hogy az emberek tisztességesen gazdálkodjanak. Minden egyes üzletkötésnél, jogi aktusnál azonban nem lehetnek ott, és sajnos – ezt el kell ismerni – a jogszabályoknak vannak kibúvói. Illetve az okos emberek hamar megtalálják a kibúvókat.

Ha nem a jog, akkor mi az az erő, ami helyrerázza egyszer a dolgokat? A piac?

– Elsősorban. Másodsorban az emberek tudata. Na jó, én is elhúznám a számat... Mégis azt kell mondanom, hogy rá kell jönni az állampolgároknak: aki csirkefogó, azt egyszer eléri a büntetés. Mindenesetre a piac kibontakozása teremteni fog olyan közeget, hogy a vállalkozók jelentős része tisztességesen gazdálkodjon. Optimista vagyok abban a tekintetben, hogy a jogszabályok, a piac és a társadalmi tudat együttes hatásaként idővel a tisztességtelen magatartás lesz a kivétel. A kodifikációs munkában egyébként mindig is az volt a legnehezebb, hogy bizonyos jövőbelátást kíván: szinte meg kell jósolni, hogy az állampolgár így és így fog viselkedni; és ebben bizony újra és újra lehet tévedni – s akkor jön a módosítás. Az állampolgár helyében én nem nehezményezném a gyakori törvénymódosításokat, mert még mindig jobb a valósághoz igazodni, mint makacsul, esetleg presztizs-okokból megtartani a rossz szabályokat.

Sulyok Erzsébet